

TALOUSNEUVOSTO

14.12.2011

Kokousmuistio 7/2011

Aika 14.12.2011 klo 8.00–9.00

Paikka Valtioneuvoston juhlahuoneisto

Läsnä Katainen Jyrki, puheenjohtaja
Fjäder Sture
Häkämies Jyri
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Liikanen Erkki
Lyly Lauri
Marttila Juha
Mäenpää Mikko
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Niinistö Ville
Penttilä Risto E.J.
Pukkinen Mikko
Urpilainen Jutta
Wallin Stefan
Kaltio Maarit (at)
Karhinen Reijo (at)
Korkman Sixten (at)
Sailas Raimo (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 todeten aiheena olevan ”Euroopan taloustilanne ja Suomi”, josta alustavat toimitusjohtaja Sixten Korkman Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksesta ja pääjohtaja Reijo Karhinen OP-Pohjolasta.

Ennen varsinaista kokousasiaa pääministeri kommentoi lyhyesti edellisen viikon lopulla pidetyn EU-huippukokouksen tavoitteita ja tuloksia. Kokous keskittyi yhteisen taloudenpitoa ryhdittävän sääntöpohjan vahvistamiseen, mikä on Suomen kannalta hyvä asia. Kokoukselle julkisuudessa asetetut odotukset olivat monelta osin ylimitoitettuja erityisesti ns. palomuurin laajentamisen suhteen. Eurooppa-neuvosto ei voi kävellä tässä asiassa Euroopan keskuspankin yli.

2 Euroopan taloustilanne ja Suomi

Sixten Korkman tarkasteli esityksessään Euroopan kriisin tilaa, kehitysnäkymiä ja Suomen talouspolitiikan valintoja (liite 1). Hän korosti, että talouspolitiikan kurinalaisuutta lisäävät sääntömuutokset eivät yksin riitä ulospääsyyn kriisistä Euroopan tasolla. Sääntöjen noudattamisen tueksi tarvitaan myös uskottavia sanktioita. Italian ja Espanjan talouden tervehdyttämisohjelmien taakse on saatava riittävä poliittinen tuki, jotta niiden täytäntöönpano toteutuu. Tämän lisäksi tarvitaan riittävää rahoituksellista tukea erityisrahoitusmekanismeilta, kansainväliseltä valuuttarahastolta ja Euroopan keskuspankilta.

Rahoitusta ei kuitenkaan pidä tarjota kriisimaille ennen kuin on saatu varmuus tervehdyttämishjelmien toimeenpanosta.

Korkman pitää luottolaman todennäköisyyttä Euroopassa suurena. Tämä tulee heijastumaan negatiivisesti Suomen reaalityalouteen. Kokonaistuotanto todennäköisesti alenee ja työttömyys kääntyy nousuun. Tämän seurauksena valtion talouteen muodostuu aiemmin arvioitua suurempi alijäämä ja menojen leikkaustarve saattaa nousta jopa 10 miljardiin euroon. Julkisen talouden pitkän ajan kestävyys on akuuttia rahoitustasapainoa suurempi ongelma. Talouspolitiikassa tulisi nyt painottaa pitkällä aikavälillä tärkeitä toimia kuten työurien pidentämistä ja jättää välittömät leikkaukset vähemmälle, koska niiden ajoitus on suhdannesyistä ongelmallinen.

Reijo Karhinen tarkasteli esityksessään euroalueen kriisin vaikutuksia Suomen finanssitoimialan näkökulmasta (liite 2). Suomessa sekä kotitalouksien että yritysten taloudellinen tilanne on hyvä, joskin levoton julkinen keskustelu euron hajoamisesta on viime viikkoina levittänyt epävarmuutta asiakkaiden keskuuteen. Pankkien vakavaraisuus ja varainhankinta on kunnossa, eikä niillä ole pääomistustarpeita. Pankkiluottojen saataisuus on hyvä, vaikkakin marginaalit ovat hitaassa nousussa. Finanssi- ja velkakriisin merkittävien kärsijä Suomessa ovat työeläkelaitokset.

Vakaa valtiontalous on hyödyntänyt myös Suomen pankkisektoria. Valtiontalouden tasapainottaminen ja positiiviset, euroa tukevat viestit ovat jatkossa tärkeitä. Luottamusta herättävä, ei kärjistävä poliittinen toiminta elvyttää itsessään ja luo vakautta talouteen. Rahoitusmarkkinoiden epävakaus syö ennen pitkää myös työpaikkoja. Hallituksen innokkuus pankkiveron ja transaktioveron edistämiseksi on ”märkä rätkki” hyvin hoidetulle Suomen pankkisektorille. Tässä asiassa ei pitäisi missään nimessä lähteä eri tielle kuin Ruotsi.

3 Keskustelu

Alustuksien pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia näkökohtia ja kysymyksiä:

- Euroalueen kriisissä kyse on ennen muuta päätöksien ja oikeiden politiikkatoimien puutteesta. Euro on tuonut kansalaisille vakautta ja ostovoimaa ja sitä on syytä puolustaa. Rakenteita uudistavilla toimenpiteillä on haettava kasvua, ei pelkkiä leikkauksia. Tarvitaan positiivista tulevaisuusohjelmaa.
- Tarvitaan sekä rakenteellisia, pitkän aikavälin toimia että julkisen talouden sopeuttamista lyhyemmällä aikavälillä. Epävarmassa taloustilanteessa ei ole varaa sulkea pois keinoja, jotka edesauttavat hyvinvoinnin säilymistä jatkossakin.
- Rakenteellisten toimien tulisi kohdistua joko tuottavuuden nostamiseen tai työurien pidentämiseen. Työurien pidentämisessä varsinkaan alkupäästä ei toistaiseksi ole saavutettu mainittavaa edistystä.
- Tarvitaan oikeaa tasapainoa välittömien ja rakenteellisten toimien välille, mutta myös tulevaisuususkkoa. Durbanin ilmastokokouksen tulokset lisäävät ympäristöteknologioiden ja innovaatioiden globaalia kysyntää. Tätä potentiaalia Suomessakin tulisi pystyä hyödyntämään.
- Rakenteellisten muutosten aikaansaamista vaikeuttaa Suomen negatiivinen keskusteluilmapiiri, jossa ehdotukset ammutaan alas jo idea-asteella. Saavutetuista eduista ja vallitsevista rakenteista pidetään myös usein kiinni hinnalla millä hyvänsä.

- Tuore työmarkkinoiden raamisopimus osoittaa, että Suomessa pystytään vielä tekemään yhdessä vaikeitakin ratkaisuja. Samassa hengessä tulisi nyt käydä myös rakenteellisten ongelmien kimppuun. Esimerkiksi viime vuonna laadittu kestävä kasvun ja työllisyyden ohjelma tarjoaa hyviä eväitä konkreettisille uudistustyölle.
- Mikäli talouden kasvu olennaisesti hidastuu, 60 prosentin julkisen velan raja tulee Suomessakin vastaan jo lähivuosina. Tämän estämiseksi ”jarruttaminen” eli alijäämän supistaminen on aloitettava hyvissä ajoin. Vakaan julkisen talouden luoma luottamus kompensoi kohtuullisten verokiristysten negatiivisen vaikutuksen.
- Työmarkkinoiden raamiratkaisu tarjoaa Suomelle ”tuulensuojaa” ja välitöntä etua mm. Ruotsiin ja Saksaan nähden. Pitkittyvän heikon talouskehityksen oloissa se voi kuitenkin osoittautua aiottua kalliimmaksi ja kilpailukyvyn kannalta ongelmalliseksi.
- Suomessa yritysten taseet ovat osin heikommassa kunnossa kuin ennen vuoden 2008 taantumaa, koska siitä ei ole vielä täysin toivuttu. Henkinen valmius taantumaa on kuitenkin nyt parempi.

4 Kokouksen päättäminen

Seuraava kokous on alustavasti sovittu pidettäväksi keskiviikkona 11.1.2012 klo 8.00. valtioneuvoston juhlahuoneistossa (Eteläesplanadi 6). Aika ja kokousaihe vahvistetaan lähiaikoina. Pääministeri kiitti jäseniä kuluvan vuoden työstä ja toivotti kaikille rauhaisaa joulunaikaa. Pääministeri päätti kokouksen klo 9.10.

Pekka Sinko
pääsihteeri